

قواعد عمومی معاملات

دکتر حسن شاه ملک پور

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
گفتار اول: تعاریف بیع	۱۵
مبحث اول: بیع در لغت	۱۵
مبحث دوم: بیع در اصطلاح فقهی	۱۵
گفتار دوم: بیع معاطات یا لزوم اجرای صیغه لفظی	۱۹
دیدگاه فقهای مذاهب اهل سنت	۲۳
گفتار سوم: نکاح معاطاتی	۲۷
دیدگاه مذاهب اهل سنت	۳۲
گفتار چهارم: لزوم عقد	۳۹
مبحث اول: دیدگاه لزوم حکمی و شرعی	۴۰
ادله لزوم عقد (لزوم حکمی)	۴۰
نقد و بررسی ادله لزوم حکمی (شرعی)	۴۱
مبحث دوم: دیدگاه لزوم غیرحکمی و غیرشرعی	۴۴
۱. نظریه اطلاق ایجاب و قبول	۴۴
۲. نظریه لزوم عرفی	۴۵
۳. لزوم اقتضایی	۴۵

۶ □ قواعد عمومی معاملات

.....	۴۶	لزوم عقد از دیدگاه مذاهب اهل سنت
.....	۴۹	گفتار پنجم: تعلیق و تنجیز عقد
.....	۵۱	مبحث اول: ادله مشهور فقهی در اشتراط تنجیز
.....	۵۱	۱. محال بودن تعلیق عقد
.....	۵۲	۲. تنافی تعلیق اثر عقد با سببیت عقد
.....	۵۳	۳. توقیفی بودن اسباب عقود و ایقاعات
.....	۵۴	تعلیق در عقد از دیدگاه مذاهب اهل سنت
.....	۵۵	مبحث دوم: تعلیق در طلاق
.....	۵۷	تعلیق در طلاق از دیدگاه مذاهب اهل سنت
.....	۵۹	طلاق به مشیت
.....	۶۱	گفتار ششم: اهلیت متعاقدين
.....	۶۱	مبحث اول: بلوغ متعاقدين
.....	۶۳	مبحث دوم: عقل
.....	۶۳	دیدگاه مذاهب اهل سنت
.....	۶۵	مبحث سوم: عدم سفاهت (رشد)
.....	۶۷	دیدگاه مذاهب اهل سنت
.....	۶۷	الف) رشد (عدم سفاهت)
.....	۶۹	ب) اعمال حقوقی سفیه
.....	۷۱	گفتار هفتم: تصرفات صبی
.....	۷۱	نظریه اول
.....	۷۲	نقد و بررسی نظریه
.....	۷۳	نظریه دوم
.....	۷۳	نقد و بررسی نظریه
.....	۷۳	نظریه سوم

فهرست مطالب □ ۷

نظریه مختار	۷۴
مبحث اول: وصیت صبی ده ساله	۷۵
وصیت صبی از دیدگاه مذاهب اهل سنت	۷۶
مبحث دوم: شهادت صبی در قتل	۷۷
شهادت صبی از دیدگاه مذاهب اهل سنت	۷۹
مبحث سوم: طلاق صبی ممیز	۷۹
طلاق صبی از دیدگاه مذاهب اهل سنت	۸۱
گفتار هشتم: قصد متعاقدين	۸۳
دیدگاه مذاهب اهل سنت	۸۷
گفتار نهم: عقد مکره	۹۳
مبحث اول: فروعات مسئله اکراه	۹۴
مبحث دوم: نظریه عدم نفوذ عقد مکره	۹۵
مبحث سوم: دیدگاه غیر مشهور	۹۷
الف) بطلان عقد مکره	۹۷
ب) نظریه صحت عقد مکره	۱۰۰
ج) دیدگاه شیخ انصاری	۱۰۱
دیدگاه مذاهب اهل سنت	۱۰۳
مبحث چهارم: طلاق مکره	۱۰۶
دیدگاه مذاهب اهل سنت	۱۰۷
گفتار دهم: عقد فضولی	۱۰۹
مبحث اول: ادله صحت بیع فضولی	۱۱۱
۱. حدیث عروه بارقی	۱۱۱
نقد و بررسی	۱۱۱
۲. اطلاق و عموم ادله بیع و عقد (أَحْلَ اللَّهُ الْبَيْعَ - أَوْفُوا بِالْعُقُودِ)	۱۱۲

۸ □ قواعد عمومی معاملات

- ۱۱۳..... نقد و بررسی
- ۱۱۴..... ۳. صحیحۀ محمد بن قیس
- ۱۱۴..... نقد و بررسی
- ۱۱۴..... ۴. دلیل اولویت
- ۱۱۵..... نقد و بررسی
- ۱۱۶..... دیدگاه محمدحسن نجفی در جواهرالکلام
- ۱۱۷..... مبحث دوم: ادله بطلان بیع فضولی
- ۱۱۸..... ۱. دلیل قرآنی
- ۱۱۸..... ۲. ادله روایی
- ۱۲۰..... دیدگاه مذاهب اهل سنت
- ۱۲۵..... **گفتار یازدهم: شرایط عوضین**
- ۱۲۵..... مبحث اول: معلوم بودن مورد معامله
- ۱۲۶..... دیدگاه مذاهب اهل سنت
- ۱۲۷..... مبحث دوم: مالیت مورد معامله
- ۱۳۱..... الف) دیدگاه فقهای شیعه
- ۱۳۲..... ب) تحلیل ادله وارده
- ۱۳۲..... دسته اول روایات
- ۱۳۳..... دسته دوم روایات
- ۱۳۴..... دسته سوم روایات
- ۱۳۷..... مالیت مبیع (مورد معامله) از دیدگاه اهل سنت
- ۱۴۰..... مبحث سوم: مشروعیت جهت معامله
- ۱۴۸..... مشروعیت جهت معامله در دیدگاه اهل سنت
- ۱۵۳..... **گفتار دوازدهم: خيار اشتراط**
- ۱۵۴..... مبحث اول: شرط وصف
- ۱۵۵..... دیدگاه مذاهب اهل سنت

فهرست مطالب □ ۹

مبحث دوم: شرط نتیجه.....	۱۵۷
مبحث سوم: شرط فعل (امور ایجابی و عدمی).....	۱۵۸
الف) ضمانت اجرای شرط فعل (امور ایجابی).....	۱۵۸
دیدگاه مذاهب اهل سنت.....	۱۶۱
ب) ضمانت اجرای شرط فعل (امور عدمی).....	۱۶۳
دیدگاه مذاهب اهل سنت.....	۱۶۵
مبحث چهارم: شروط عدمی در ضمن عقد نکاح.....	۱۶۷
دیدگاه فقها درباره فساد شرط و عقد.....	۱۶۷
مبانی فساد شروط عدمی در عقد نکاح.....	۱۶۸
الف) تحریم حلال یا تحلیل حرام.....	۱۶۸
ب) مخالفت با مقتضای عقد.....	۱۶۹
تبیین مواردی از شروط عدمی در عقد نکاح.....	۱۶۹
۱. شرط زوجین مبنی بر عدم مباشرت جنسی.....	۱۶۹
دیدگاه فقهای مذاهب اهل سنت.....	۱۷۲
۲. شرط عدم ازدواج مجدد.....	۱۷۳
دیدگاه فقهای مذاهب اهل سنت.....	۱۷۵
۳. شرط خارج نکردن زوجه از موطن اصلی.....	۱۷۶
دیدگاه مذاهب اهل سنت (شرط خارج نکردن زوجه از موطن اصلی اش).....	۱۷۷
گفتار سیزدهم: شرط خیار.....	۱۸۱
مبحث اول: ویژگی های شرط خیار.....	۱۸۱
مبحث دوم: اشتراط مؤامره.....	۱۸۳
شرط خیار از دیدگاه مذاهب اهل سنت.....	۱۸۴
۱. مشروعیت شرط خیار.....	۱۸۴
۲. تعیین مدت در شرط خیار.....	۱۸۵
۳. مطلق بودن شرط خیار.....	۱۸۵
۴. شرط خیار برای اجنبی.....	۱۸۶

۱۰ □ قواعد عمومی معاملات

- ۱۸۷..... ۵. سقوط شرط خیار
- ۱۸۷..... مبحث سوم: شرط خیار در عقد نکاح
- ۱۹۳..... شرط خیار در نکاح از دیدگاه مذاهب اهل سنت
- ۱۹۵..... **گفتار چهاردهم: خیار غبن**
- ۱۹۵..... مبحث اول: مشروعیت خیار غبن
- ۱۹۷..... مبحث دوم: مستندات خیار غبن
- ۱۹۷..... ۱. آیه «تِجَارَةٌ عَنْ تَرَاضٍ»
- ۱۹۸..... الف) به لحاظ صغروی
- ۱۹۸..... ب) به لحاظ کبروی
- ۱۹۹..... ۲. قاعده لا ضرر
- ۲۰۰..... دیدگاه مذاهب اهل سنت
- ۲۰۱..... مبحث سوم: فوریت یا تراخی در خیار غبن
- ۲۰۲..... الف) فوریت فسخ
- ۲۰۲..... ب) تراخی در فسخ
- ۲۰۲..... مبحث چهارم: بذل مابه‌التفاوت و سقوط خیار غبن
- ۲۰۳..... مبحث پنجم: سقوط خیار غبن و موارد آن
- ۲۰۳..... ۱. اسقاط خیار بعد از عقد
- ۲۰۴..... ۲. اسقاط خیار به‌عنوان شرط ضمن عقد
- ۲۰۴..... ۳. تصرف مغبون بعد از علم به غبن
- ۲۰۴..... ۴. تصرف مشتری مغبون قبل از علم به غبن
- ۲۰۷..... **گفتار پانزدهم: خیار عیب**
- ۲۰۹..... مبحث اول: معنای عیب و تفاوت آن با تدلیس و خیار شرط
- ۲۱۰..... مبحث دوم: مبانی مشروعیت خیار عیب
- ۲۱۰..... ۱. اطلاق عقد
- ۲۱۲..... ۲. روایات وارده در باب خیار عیب

فهرست مطالب □ ۱۱

۲۱۲.....	خیار عیب از دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۱۵.....	مبحث سوم: آثار ظهور عیب
۲۱۷.....	آثار ظهور عیب از دیدگاه اهل سنت
۲۲۰.....	مبحث چهارم: مسقطات خیار عیب
۲۲۰.....	۱. اعلام برائت بایع از عیوب
۲۲۲.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۲۴.....	۲. تصرف مشتری در مبیع
۲۲۴.....	الف) تصرف بعد از علم به معیوب بودن
۲۲۵.....	ب) تصرف در مبیع قبل از علم به معیوب بودن آن
۲۲۶.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۳۰.....	۳. تلف شدن مبیع در نزد مشتری یا تغییری که در حکم تلف است
۲۳۱.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۳۲.....	۴. حدود عیب بعد از معامله
۲۳۲.....	الف) حادث شدن عیب قبل از قبض
۲۳۳.....	ب) حادث شدن عیب بعد از قبض
۲۳۵.....	گفتار شانزدهم: احکام خیارات
۲۳۵.....	مبحث اول: توریث خیار
۲۳۸.....	دیدگاه مخالف
۲۳۸.....	توریث خیار در نزد اهل سنت
۲۴۰.....	مبحث دوم: اطلاق یا تقیید در توریث خیار
۲۴۱.....	الف) توریثی بودن خیار مجلس
۲۴۲.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۴۲.....	ب) توریثی بودن شرط خیار
۲۴۳.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت
۲۴۴.....	مبحث سوم: توریثی بودن خیار امری وحدانی است یا انفرادی؟
۲۴۵.....	دیدگاه مذاهب اهل سنت

۱۲ □ قواعد عمومی معاملات

۲۴۶.....	مبحث چهارم: ارث زن متوفی در اعمال خیار ناشی از بیع زمین
۲۴۸.....	مبحث پنجم: فوریت یا تراخی در خیار.....
۲۵۱.....	کتابنامه